

"Een koffer vol kleding,
foto's en kruiden
om mee te koken.."

Negen ouderen van Stichting Asha halen herinneringen op
aan hun komst naar Nederland.

Voorwoord

25 jaar Ontmoetingsproject Hindostaanse ouderen Asha

“Wij willen andere Hindostaanse ouderen ontmoeten, kunnen jullie niet een ontmoeting organiseren?” Dit was een van de meeste gestelde vragen van ouderen tijdens een onderzoek naar Surinaamse ouderen in de provincie Utrecht. Het bestuur nam dan het initiatief om in december 1992 een Ontmoetingsproject voor de ouderen op te zetten.

In december 2017 bestaat het project 25 jaren... wat is het snel gegaan en wat een mooie tijd hebben we met elkaar.

Ons doel was om ouderen met elkaar te verbinden. Niet alleen binnen de familie contacten hebben maar ook daarbuiten, onderling met elkaar. Door ontmoeting werden ook veel informatie uitgewisseld. En veel thema's en onderwerpen kwamen aan bod, bijna alle professionele Utrechtse organisaties kwamen langs. We zijn ook veel op stap geweest. We reisden naar andere steden en hadden mooie uitjes in België en Duitsland. Samen zijn wij veel verder gekomen... en we gaan door.

Dit boekje is het product van verhalenproject De emigratie generatie, waarin we als stichting Asha samenwerken met Saskia Derks van Van Vroeger Voor Later, Artikel 1 Midden Nederland en Nienke van den Berg van Studio RAAP. Wij zijn heel trots op de verhalen die stagiaires Esma, Angela, Pricillia, Tyrese, Sarina en Dina in 2016 maakten en blij met de foto's van Shweta Kaushik.

Utrecht, december 2017

Ronald Kalka en Radj Ramcharan

Nederland is niet meer zoals toen

Indra Dayal, de hoofdpersoon in haar eigen emigratieverhaal. Indra Dayal, op aarde gekomen in 1954, geboren en getogen in Suriname. Getrouwd in 1969. Naar Nederland gekomen in 1978.

De grote vraag breekt aan tijdens ons gesprek. “Waarom bent u naar Nederland gekomen?”. Waarop haar antwoord was: we zijn hier gekomen voor de voorzieningen, een beter leven, een toekomst en natuurlijk dat mijn ex-man wou komen.

Indra Dayal is samen met haar ex-man nu, naar Nederland gekomen. Ze vertelde dat ze kleding, groente, fruit en kruiden mee had genomen in haar koffer. Haar huishoudelijke spullen heeft ze per post gestuurd. Haar reis vond ze erg spannend door de verhalen van men die haar zijn voorgegaan. Het was de tweede keer vliegen voor haar. Een groot vliegtuig, veel mensen en een lange vlucht, waar ze naar opkeek. Eenmaal in het vliegtuig viel alles mee. Toen ze landde, was er veel sneeuw waarop ze niet gerekend had.

Tot slot, het was voor Indra niet vreemd om in Nederland te komen wonen. Omdat ze bij haar schoonzus in huis trok. Indra is helaas gescheiden. Wel heeft ze twee zoons, twee schoondochters en twee kleinkinderen. Indra vindt het niets om in Nederland te wonen, maar teruggaan is geen optie. Omdat al haar familie in Nederland woont.

Het verhaal van Indra Dayal door Esma Laghzaoui

"Eenmaal
in
het
vliegtuig
viel
alles mee."

Het verhaal van mevrouw Mahabir Panday

Door Angela Awadhpersad

April 1936, Suriname (Paramaribo) werd mevrouw Mahabier Panday geboren. Ze heeft acht zussen en vier broers en was daarvan de jongste. In 1955 trouwde ze met haar man en ze kregen vier kinderen. Na een tijdje wou haar man gaan studeren in Nederland wat betekende dat ze zouden moeten emigreren. Dat gebeurde in 1966, eerst ging haar man naar Nederland en pas zes maanden daarna ging ze samen met haar vier kinderen naar Nederland. Haar ouders, broers of zussen hebben er niet mee bemoeid of hielden haar niet tegen. Ze hebben haar gemist maar er niks van gezegd.

Mevrouw Panday wou het beste voor de toekomst van haar kinderen. De emigratie was een grote stap waar ze heel erg aan moest wennen. Nederland is erg koud en uiteindelijk moest ze gaan werken. In Suriname, wat mevrouw het mooiste land ter wereld vindt, was ze huisvrouw en kon ze twaalf maanden lang planten en plukken wat ze wou. Eenmaal in Nederland kreeg ze heimwee naar het Surinaamse klimaat, vrienden en familie en toch hield ze vol. Pas na tien jaar ging ze voor het eerst terug. Wel zonder haar man en kinderen.

Haar man is nooit terug geweest naar Suriname, dat wou hij niet. In 1983 is ze gescheiden en inmiddels is haar ex man overleden en woont ze alleen in Utrecht. Haar kinderen wonen in Tiel, Den Haag en Nieuwegein. Daar heeft ze dagelijks contact mee.

"Tijdens de onafhankelijkheid werd het heel onrustig in de stad Paramaribo"

78 jaar

Geboren op La Prevoyance in het District Saramacca in Suriname. Ze heeft de lagere school bezocht. Na school moest zij mee helpen op het land waaraan rijstbouw werd gedaan. Naast rijstbouw werd ook Mais geplant en veel aan tuinbouw gedaan. Daar hielp de hele familie mee. Op haar 19 de jaar is zij getrouwde en is in de stad gaan wonen bij haar schoon familie. Daar hielp zij mee in het restaurant. Zij kreeg 7 kinderen waarvan twee na de geboorte overleden zijn. Nu heeft zij drie dochters en twee zoons. Verder heeft zij negen kleinkinderen.

Familie

Vader en twee moeders . Verder 11 broers en 8 zusen. Op twee zusen na wonen ze allemaal in Nederland.. Vier broers in de leeftijd van 43 , 60, 63 en 66 jaar zijn ondertussen al overleden..

Redenen van vertrek Nederland. Tijdens de onafhankelijkheid werd het heel onrustig in de stad Paramaribo. Ze vond het onveilig worden en daarom heeft ze gekozen voor de veiligheid van haar kinderen. En vertrok in 1975 naar het veilige land Nederland, het Moederland.

De reis

Mevrouw is samen met haar man en kinderen naar Nederland gekomen. Ze werden eerst ontvangen in Soest, daarna verplaatst naar het plaatje Dieren en weer naar Zeeland. In Zeeland verbleven zij zes maanden. Omdat Mevrouw een doof kind had die op een dove school Voorburg, Den Haag naar school ging kreeg zij een woning in Vianen, Utrecht. Tijdens de zes maanden verblijf in Zeeland overleed de moeder van haar man (haar schoonmoeder) en haar man ging naar Suriname voor de crematie. Hij was de enige zoon.

Wat nam ze mee naar Nederland?

Natuurlijk haar vier kinderen Sharda haar oudste dove dochter woonde al bij haar tante in Utrecht. Kleren, ijzeren pan, sieraden en bestek en niet te vergeten haar foto boekjes. Mevrouw Jakdew Poeran heeft geen heimwee naar Suriname, ze vindt het alleen leuk qua vakantie.

Mooie herinneringen

Het geerfde oude sieraden van haar overleden schoonmoeder.

Mevrouw is al negen jaar weduwe en woont alleen in haar eengezinswoning in Vianen.

Het verhaal van mevrouw Tiene Jakdew Poeran

Door Pricillia Raghoebir

Carmelita Poeran, Florie Debipersad en Tiene Jakdew Poeran.

Het verhaal van Soekia Ghirad door Saskia Derkx

Ik ben geboren in 1931, dus ik ben nu 85 jaar. Ik ben opgegroeid in Nickerie. Ik heb bijna 23 jaar in Paramaribo gewoond voordat ik naar Nederland kwam. Mijn man en ik zijn uit elkaar gegaan toen onze jongste zoon 3 jaar was. Diezelfde zoon is nu 53 jaar. Ik heb daarna nooit meer een man gehad.

Mijn ex man en ik hebben vier kinderen gekregen. Drie zoons en een dochter. Een van die zoons is dood geboren. Een dikke jongen, weet ik nog. Ik denk wel eens dat het mijn schuld is dat hij levenloos ter wereld kwam. Ik had die dag het hele huis schoongemaakt, ik dacht; ik moet zo bevallen en het huis moet schoon zijn. Aan de overkant woonden 86 Javaanse mensen, één van onze varkens (we hadden er 75 in de tijd!) was ontsnapt en die ging het land van de Javaan op. Ik ben met mijn grote buik dat varken weg gaan jagen.

Later voelde ik het kind niet meer. Een vroedvrouw vertelde me; een dood kind uit je buik, dat doet geen pijn meer. En dat klopte. Ik kreeg geen pijn om te drukken. Ze hebben me geholpen het kind ter wereld te brengen. Het was al dood. De vroedvrouw zei; "het was al gebeurd. Het is niet jouw schuld".

We hadden in die tijd een heel veld met bananenbomen en mijn man was bezig in het bos te werken. Een buurvrouw heeft mijn man gehaald, en verteld dat ik was bevallen en dat het kind niet meer leefde. Dezelfde dag hebben we hem begraven. Dat is ook gewoonte in Suriname.

Dus drie kinderen bleven over. Voor hen heb ik heel goed gezorgd. In Suriname heb ik altijd veel pinare (armoede, penarie) ervaren en hier nooit. Het fijne aan Nederland is dat je hier altijd op tijd brood krijgt. Mijn ex man is eerder naar Nederland gegaan dan ik, en voor zijn vertrek heeft hij alles verkocht, de hele boedel. Ik had geen cent meer. Ik heb in mijn eentje drie kinderen groot gebracht.

Toen Suriname onafhankelijk werd zijn ook mijn kinderen naar Nederland gegaan. Toen ik naar Nederland kwam was ik 52 jaar. Het was toen 1982. Ik miste mijn drie kinderen, ik had eigenlijk niets meer in Suriname. Ik heb altijd zo hard gewerkt, als schoonmaakster en in een restaurant. En toen was ik alleen achtergebleven.

De laatste jaren huurde ik een huis in Paramaribo en was ik marktkoopvrouw op de dagelijkse markt van Paramaribo. Ik verkocht kramerijen: kleren, tandenborstels, colgate. Dat soort dingen. Ik heb het verkopen geleerd van mijn bovenbuurvrouw, de huisbaas. Zij deed het ook. Ik denk dat ze zag hoe zwaar ik het had, en hoe hard ik werkte. Ze zei me; "laat dat werk allemaal aan de kant. We gaan verkopen op de markt". En die kans heb ik gepakt. Inmiddels is ze overleden.

Ik vond het dus prettig om naar Nederland te komen. We hadden net de acht december moorden gehad, ik heb het voor mijn ogen zien gebeuren. Het was dicht bij mijn huis. Ik was zo bang, ik heb alle ramen en deuren dicht gedaan. Ze waren aan het schieten. Ik denk er nu nooit meer aan. Ik heb ook niets meer daar. Alles is weg, behalve een aantal zus-kinderen en mijn kleine zus.

Ik kwam met het vliegtuig. Ik had geen geld voor het ticket, maar mijn kinderen hebben het vanuit Nederland geregeld. In mijn koffer zat niets. Ik had alleen maar kleren en niets meer. Misschien nog wat geld. Wat moest ik meenemen? Mijn huishoudelijke spullen heeft mijn zus allemaal meegenomen naar Nickerie.

Toen ik net in Nederland was woonde ik bijna zes maanden bij mijn kinderen. Ik kreeg geen geld hoor! Mijn kinderen woonden in Utrecht, mijn zoon woonde met zijn vriendin en hun kind. Ze werkten bij de Detam. Later, toen mijn ex-man overleden was, kreeg ik wel weduwenpensioen. Het was in het begin maar de vraag of ik zou mogen blijven in Nederland maar de rechter vond dat ik mocht blijven. Ik heb ook altijd zo hard gewerkt. En mijn kinderen waren ook al hier. De rechter feliciteerde me zelfs! Hij zei: mevrouw Ghirad, zo'n verhaal als dat van u heb ik nog nooit gehoord.

"De rechter feliciteerde
me en zei: mevrouw
Ghirad, zo'n verhaal als
dat van u heb ik niet
eerder gehoord."

ROLLSTOELTOILET

Kleding, foto's en geld

Mevr. C. Kishoendajal komt uit Suriname. Ze is geboren in het district Saramacca en daarna verhuisde ze naar Moengo. De reden dat ze naar Nederland is gekomen, is dat het medisch in Suriname niet het beste was en de medicijnen in Nederland waren veel beter.

Ze is met haar kinderen en man naar Nederland gekomen. Wat er allemaal in haar koffer zat was: kleding, foto's, geld. Ze miste Suriname heel erg, zoals het weer, family.

Mevrouw was toen 30, dat ze naar Nederland vertrok. Haar leeftijd momenteel is 71 jaar en ze wordt in oktober 72 jaar.

Het verhaal van mevrouw C. Kishoendajal, door Tyrese Watson

**"Ik miste Suriname heel erg, zoals
het weer en mijn familie"**

"Elk jaar gaat Dev nog naar Suriname"

Meneer Dev Raj Sri-Missier komt uit Suriname, Paramaribo. Hij woonde midden in het centrum van de stad, in de drukte. Suriname werd onafhankelijk in 1975. Daarvoor nog was er veel ophef gaande in Suriname.

Dev werkte bij het ministerie en hield zich voornamelijk bezig met het controleren van de ziekenhuizen, klinieken en apotheken buiten Paramaribo. Daar heeft hij 15 jaar gewerkt. Tijdens al het gedoe dat gaande was in de stad, merkte Dev dat de minister al 4 tickets had geboekt om zijn kinderen, vrouw en uiteindelijk zichzelf naar Nederland te reizen met nood. Alle hoge Pieten wilden dus z.s.m. weg naar Nederland, of waren al vertrokken. Dev wilde uiteindelijk ook naar Nederland vertrekken, maar iedereen probeerde hem ervan te overtuigen dat hij hier in Suriname moest blijven. Hij had er tenslotte alles. Een goede baan, een gezin met 3 kinderen. Uiteindelijk heeft Dev Suriname ook verlaten om naar Nederland te reizen.

Eenmaal in Nederland, komt hij erachter dat er vrij veel politieke problemen zijn in Suriname, dus ging hij weer terug naar Suriname, terug naar zijn baan. Want in Nederland is het niet zeker om dezelfde functie te krijgen die je voorheen had in thuisland. Terug in Suriname blijkt het zo te zijn dat 4 anderen het werk van Dev hebben opgepakt. 4 mensen deden het werk van 1 persoon. Er werd Dev verteld dat hij niets hoefde te doen. Hij kreeg uitbetaald, maar de 4 anderen deden het werk. Hij verveelde zich en zag dat er fraude werd gepleegd qua medicijnen binnen de klinieken en daar was hij het niet mee eens, dus dacht hij eraan om weer terug te gaan naar Nederland om toch een soortgelijke baan te kunnen krijgen.

Er was een heel gedoe omdat zijn 'Nederlandse' paspoort door het onafhankelijk verklaren van Suriname destijds. Dev's paspoort was niet meer geldig. Hij kon niet boeken. Dev hoorde dat via het Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij (KNSM) wel plaats was voor een aantal personen om naar Nederland te gaan.

Er werd tegen hem gezegd dat hij voor 5000 gulden mocht instappen en dat hij een kamert zou krijgen en behandeld zou worden als officier. Hij kreeg ook snel een nieuw paspoort en nam mee een zak rijst, omdat rijst schaars was in Nederland.

In Rotterdam werd hij opgehaald en heeft hij zijn leven weer opgepakt. Soortgelijk werk vinden in Nederland is lastig, dus ging Dev op zoek naar iets anders. Hij hoorde dat ze mensen zochten aan de techniekschool. Dev had daar een gesprek betreft zwart werk. Na 3 dagen werd hij geroepen door dat gesprek. Hij moest constructiewerk uitvoeren en dat zou dus fysiek zwaar werk worden, omdat hij administratief werk gewend was. Constructie werk was van te laag niveau en werd weinig betaald. Dev kreeg salarisverhoging vanwege zijn studies in zijn vorige baan. Hij reisde de hele wereld over om problemen met machines op te lossen. Verder heeft hij nog voor KPN gewerkt en uiteindelijk voor Imtec. Via kranten moest hij toen voor 250 anderen een baan zoeken voor in heel Nederland. Dev hoefde niet meer verder te werken en kreeg gewoon uitbetaald omdat hij zo zijn best deed maar geenzelfde functie kon vinden als in Suriname bij het ministerie. Dus nam hij de deal aan en ging uiteindelijk met pensioen.

Elk jaar gaat Dev nog naar Suriname, omdat zijn vrouw last heeft van reuma. Dus om de 6 maanden gaat hij voor 6 maanden naar Suriname. Zijn huis in Suriname en bezittingen die hij daar had is hij kwijt, maar hij is gelukkig in Nederland.

Het verhaal van Dev Raj Sri-Missier

Door Sarina Saboerali

"Zijn huis in Suriname en bezittingen die hij daar had is hij kwijt, maar hij is gelukkig in Nederland."

Het verhaal van mevrouw Sardjoemissie

Door Dina Nasrat

Dit is het verhaal van mevrouw Sardjoemissie. Op dit moment is ze 74 jaar oud, opgegroeid in een dorpje in Suriname met haar vader en haar pleegmoeder. Haar moeder kan ze zich niet echt herinneren want die is op jonge leeftijd overleden. Na haar 11e is ze bij haar broer gaan wonen en later is ze getrouwd naar Paramaribo. Toen haar man buitenlands verlof had is hij naar Nederland gekomen. Later (ze was toen 34 jaar) is zij er achteraan gegaan met twee kinderen een zoon en een dochter van 12 en 3 jaar destijds. In haar koffer had ze alleen basisbehoeften mee en dierbare sieraden. Ook had ze Surinaamse kruiden mee om hier te kunnen koken. Ze is beland in een opvangcentrum in Sneek. Ze vertelt dat ze daar mooie herinneringen aan heeft overgehouden. Met een glimlach verteld ze dat de mensen heel lief waren en haar goed hebben ontvangen. Ze kijkt er goed op terug en heeft nog steeds contact met ze. Na een jaar in het opvangcentrum heeft ze een huis gekregen in Workum. Op het moment dat haar man werk had gevonden in Amsterdam in de gevangenis zijn ze na vier jaar in Friesland gewoond te hebben verhuisd naar Amsterdam. Daar heeft ze vijf jaar gewoond van 1975 tot 1984. Ze heeft samen met haar man een huis gekocht in Maarssenbroek en is daar naartoe verhuisd tot op heden woont ze er nog. Samen met haar dochter. Haar man is helaas overleden. Ze kijkt goed terug op haar huwelijk. Toen is mijn leven echt begonnen zegt ze. Mevrouw Sardjoemissie heeft veel gereisd en is daar gek op. Van Miami tot Dubai tot Bali, Hawai en nog talloze bestemmingen. Als ik haar vraag of ze terug wil naar Suriname is haar antwoord: "liever niet, want ik heb alles nu hier. Het is leuk voor twee keer per jaar hooguit drie weken maar in Nederland voel ik me echt thuis".

"In haar koffer had ze alleen basisbehoeften mee
en dierbare sieraden"

Het verhaal van Prem en Moen

Door Nienke van den Berg

Prem en Moen kijken me met een nieuwsgierige blik aan. Prem in een lage comfortabele stoel, Moen rechtop naast hem; dichtbij elkaar. ‘Noem ons maar Prem en Moen’. Prem begint met vertellen. Over zijn leven in Suriname, zijn studie aan de LTS, de trouwerij, de kinderen. Zijn ogen beginnen te stralen wanneer ik doorvraag over zijn werk ...

Prem werkte bij het bedrijf ‘Wageningen’. Een Nederlands bedrijf waar hij goed op zijn plek zat. Prem wist en weet alles van machines. Ze noemden hem in Suriname daarom ook wel; baas Prem. Baas Prem hielp altijd iedereen. Stond er een auto stil langs de kant van de weg? Prem stopte om de auto te repareren. Ook al waren Prem en Moen op weg naar een feestje of de bioscoop. ‘Zo zijn vele gezellige uitstapjes niet doorgegaan’, zegt Moen met een trotse lach. Prem heeft ook jachten gebouwd en als allereerste zand opgezogen uit de zee met een speciale machine. Moen; ‘niemand deed hem dat na, hij was de eerste die het lukte’. Prem en Moen hadden het goed. Ze werkten hard, maar alle kinderen hadden een fiets, ze hadden een fijn huis met een stuk grond waar cassave, reuzencourgettes en wel vijf verschillende soorten bananen groeiden. En ze hadden een auto.

Prem kreeg een hartinfarct; zijn gezondheid ging achteruit. Door het bewind van Bouterse waren er geen goede artsen en medicatie. Bevriend Nederlands arts Denie adviseerde Prem en Moen - met inmiddels 4 kinderen - naar Nederland te vluchten. ‘Ik ga weg Prem. U moet ook weg. In Nederland kunt u een goede behandeling krijgen’, aldus dokter Denie.

Op advies van dokter Denie vertrokken ze. Eerst alleen Moen met de oudste en 1 van de tweeling. Ze werden opgevangen in Nederland door Moens broer. Het was moeilijk elkaar zo'n lange tijd niet te zien, maar er was telefonisch contact. Op de dag dat Prem landde op Schiphol moest Moen werken. Geen romantisch weerzien op het vliegveld dus, maar na een dag hard werken in Utrecht. Prem kreeg snel goede medische behandeling en de kinderen gingen naar school, de landbouwschool. Dankzij hulp van familie, medisch specialisten en hard werken hadden Prem en Moen het ook in Nederland goed. De overstap naar Nederland was groot, maar Prem, Moen en de kinderen voelden zich hier ontzettend welkom. ‘We zijn met open armen ontvangen’. Prem ging aan de slag in de houtsector. Hij stond daar al vlug bekend als DE machine expert; ‘geen machine hield mij tegen, ik repareerde alle machines’.

In Nieuwegein, waar hun eerste eigen huis stond, maakten Prem en Moen snel nieuwe vrienden. Alle buren waren welkom en ‘baas Prem’ en Moen stonden voor iedereen klaar; een fiets repareren, eten koken, de oude buurtjes helpen ... Prem en Moen deden het met liefde. Prem kreeg zelfs zijn allereerste fiets van zijn buurman in Nieuwegein. In IJsselstein kochten zij een huis. En hier wonen ze nog steeds. Ook in IJsselstein voelen Prem en Moen zich thuis en staan ze bekend om hun gastvrijheid. Anderen helpen; iets wat zij tot op de dag van vandaag doen en daarom ook terugkrijgen.

Prem en Moen zijn trots op hun kinderen, schoondochters en zonen en zes kleinkinderen. Alle kinderen hebben gestudeerd en zijn goed terechtgekomen. ‘Natuurlijk missen we sommige dingen, zoals verse vis en familie, maar we voelen ons hier thuis’.

Thuis in Nederland, dankzij dokter Denie? Denie is gezocht, maar Prem en Moen hebben dokter Denie nooit meer terug gezien. ‘Door zijn raad zijn we nu gelukkig in Nederland, daar zouden we hem best eens persoonlijk voor willen bedanken’.

"Dankzij hulp van familie en medisch specialisten en door hard te werken hebben we het ook hier in Nederland goed."

DE EMIGRATIE GENERATIE

